

Topmejsje *Lophophanes cristatus*

Crested tit

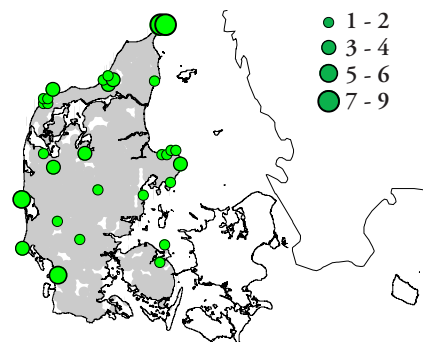

Fig. 2. Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, samt artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96).

Topmejsen yngler stort set kun vest for Uralbjergene, hvor den er udbredt over det meste af Europa mod nord til det mellemste Skandinavien. Topmejsen indvandrede til Danmark i takt med nåleskovplantningen i 1800-tallet, men mangler endnu som ynglefugl på øerne øst for Storebælt. Topmejserne er i hele udbredelsesområdet meget stedtrofaste året rundt, og bortset fra ungfuglenes begrænsede spredning i sensommeren, bevæger fuglene sig sjældent over større afstande.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark er ringmærket 2.616 topmejsjer. De første blev ringmærket i 1919, og antallet toppede i 1990

med 126 mærkninger (fig. 4). Fuglene er ringmærket af hhv. Dansk Ornithologisk Central (660) og Zoologisk Museum (1.956). I alt 74 (2,8%) er genmeldt. De genmeldte fugle er alle ringmærket i artens yngleområde i Jylland og på Fyn (fig. 2), og alle er formentlig danske ynglefugle. De genmeldte fugle er stort set ringmærket i alle årets måneder, flest i april-maj og oktober (fig. 3).

Bevægelsesmønstre

Genmeldinger af de danske topmejsjer afspejler, at vi her har at gøre med en udpræget standfugl. Hele 80% af de genmeldte topmejsjer er fundet mindre end 1 km fra mærkningsstedet, og 94 % er fundet inden

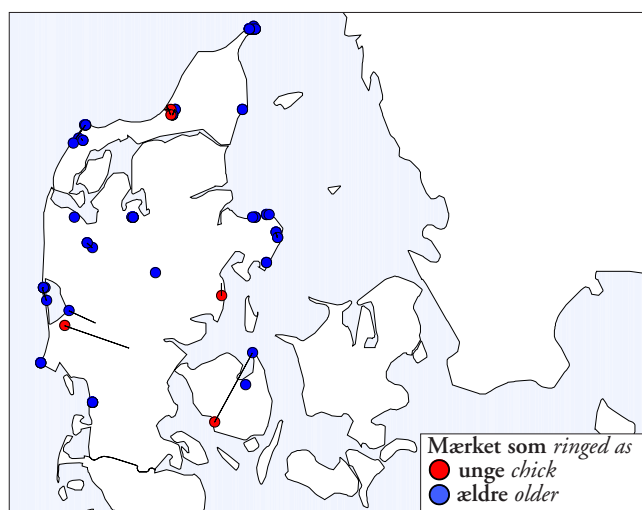

Fig. 1. Samtlige genfund af topmejsje ringmærket i Danmark forbundet med linjer til mærkningssted (n=90). All recoveries of crested tit ringed in Denmark connected to ringing location (n=90).

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 2.616

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger No. of recoveries 90
 -heraf uden for Danmark Recovered abroad 0
 Antal fugle No. of individuals 74
 -heraf mærket som unger Ringed as chicks 5(7%)
 Genmeldingsandel Proportion recovered 2,8%
 Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark 0
 Ringed abroad and recovered in Denmark

Ekstremer Extremes

Højeste alder Oldest bird 5 år 2 mdr.
 Længste afstand Longest dist. 59 km

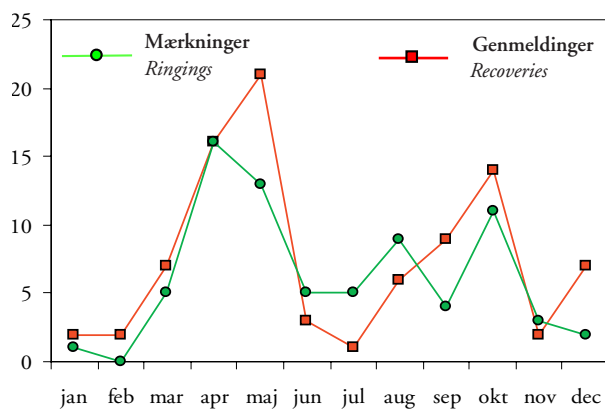

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af topmejse. *Month of ringing and recovery for recovered crested tit.*

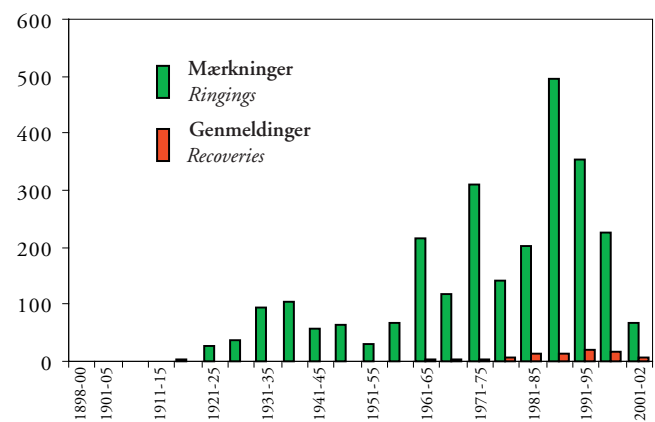

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for topmejse ringmærket i Danmark. *Ringing and recovery year of crested tit ringed in Denmark.*

for 10 km. Den længste distance for en danskmerket topmejse er 59 km, fra Fyns Hoved til Faldsled på Sydfyn. Der er ikke foregået nogen spredning mellem regionerne, og ingen fugle er fundet i udlandet. Der er heller ikke fundet udenlandskmærkede topmejser i Danmark.

Fem af de ringmærkede danske topmejser er fundet mere end 10 km fra mærkningsstedet, og disse genmeldinger antyder ikke, at der foregår en retningsbestemt spredning her i landet.

Den gennemsnitlige afstand mellem mærknings- og genfundlokalitet var under 1 km for fugle ringmærket som voksne (0-6 km, n=43), mens de fem fugle, der er ringmærket som redeunger, i gennemsnit har bevæget sig 26 km fra mærkningsstedet (5-59 km). Dette antyder, at den begrænsede spredning især udføres af ungfugle i første leveår.

Voksne topmejser er fundet inden for 1 km af mærkningslokaliteten indtil 3½ år efter mærkningen (gennemsnit 517 dage, n=62).

Genmeldings- og dødsårsager

I alt 79 (88%) af de genmeldte topmejser er aflæst i live mens 11 er indrapporteret som døde. En af de dødfundne topmejser var dræbt af en hund, men for

de resterende 10 var dødsårsagen ikke oplyst eller fastslået. Fem af fuglene, der er ringmærket som unger eller ungfugle er indrapporteret som døde, heraf tre i første leveår, en i andet leveår og en i tredje leveår. Den længstlevende dansk-mærkede topmejse blev 5 år og 2 mdr. Fuglen blev mærket som ungfugl ved Holstebro i oktober 1983 og aflæst samme sted 20. september 1988. Den ældste i Europa blev 11 år og 7 mdr. (Staav 1998).

English summary

The crested tit is a common breeding bird in Jutland and on Funen, but east of Funen it is only found as a very rare visitor. In Denmark the first crested tit was ringed in 1919, with the greatest number ringed in 1990. The recovered birds were ringed throughout the year, and were probably all from the Danish population. The Danish crested tits are residents. Eighty per cent of the birds were recovered within 1 km of the ringing site and 94% within 10 km. The mean distance between ringing and recovery site was less than 1 km for birds ringed as adults (0-6 km, n=43) and 26 km for birds ringed as chicks (5-59 km, n=5). No Danish crested tits have been recovered abroad and no foreign birds have been found in Denmark.